

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 21. april 2022

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 9/2022

Færøerne skal for første gang i historien tage imod flygtninge

Anordning om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine, som sikrer ukrainske flygtninge opholdstilladelse på Færøerne i to år, blev den 8. april 2022 vedtaget af et enigt Lagting. I første omgang er der tale om at give opholdstilladelse til 200 flygtninge, samt mulighed for familiesammenføring. På nuværende tidspunkt har man ikke det fulde overblik over, hvor mange ukrainere der er ankommet, men man skønner, at tallet er mindst 40. Under Lagtingsbehandlingen oplyste landsstyremand Magnus Rasmussen, Sambandsflokkurin, at antallet på 200 flygtninge tog afsæt i Færøernes størrelse som land, antal boliger, samt den manglende erfaring inden for området. Vedtagelsen er historisk, da Færøerne aldrig før har taget imod flygtninge.

Krigen i Ukraine

MF Edmund Joensen har i et folketingsspørgsmål til udenrigsminister Jeppe Kofod spurgt, om Udenrigsministeren vil arbejde for en bedre handelsaftale mellem Færøerne og EU, set i lyset af, at Færøernes eksport til Rusland er ophørt. Udenrigsministeren har i sit svar bl.a. påpeget, at man fra dansk side vil bakke fuldt op om et stærkere samarbejde mellem Færøerne og EU, herunder i form af et tættere samarbejde på handelsområdet. Udenrigsministeren oplyser endvidere, at det er hans klare indtryk, at ønsket om at øge det bilaterale samarbejde mellem Færøerne og EU er gensidigt.

Den ukrainske ambassadør Mykhailo Vydoink, som besøgte Færøerne for tre år siden, udtalte i forbindelse med sit besøg i Folketinget den 31. marts 2022, at Ukraine vil gøre sit til, at de færøske lakseproducenter, som har stoppet deres samhandel med Rusland, vil få optimale betingelser i Ukraine. Den ukrainske regering er således begyndt et arbejde med at tilbyde så favorable betingelser som muligt, herunder skattefordele, fordele ved investeringer for virksomheder m.m.

Landsstyret, som tidligere har udtalt, at man ønsker at følge de sanktioner, der indføres af EU, har endnu ikke taget stilling til, om EU' forbud mod russiske skibes havneanløb skal gælde for Færøerne. Landsstyremand i udenrigsanliggender Jenis av Rana oplyste den 20. april til KVF, at landsstyret har bedt om en nærmere redegørelse for at klarlægge, om fiskeskibe er omfattet af forbuddet. Landsstyremanden oplyser, at man har modtaget et uddybende svar fra EU, som ikke er tydeligt nok, da det kan fortolkes begge veje. Landsstyret vil derfor vente med at tage endelig stilling indtil Norge, forventeligt i løbet af i dag, beslutter, om russiske skibe skal udelukkes fra norske havne. Lagmanden har tidligere udtalt, at Færøerne ikke vil iværksætte strengere tiltag imod Rusland, end EU gør.

De færøske oppositionspartier (Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn) er alle parate til at stoppe samhandelen med Rusland. Til KVF udtalte den tidligere lagmand Aksel V. Johannesen, at ”vi er alle stolte af vores forfædre, som sejlede fisk til England under andens verdenskrig. Vi ville ikke være stolte, hvis de havde sejlet til Tyskland. Så vi kan derfor spørge os selv, om vores efterkommere vil være stolte af os, hvis vi fortsætter med at sælge fisk til Rusland, samtidig med at Rusland bomber et demokratisk land”.

En meningsmåling som Spyr.fo har foretaget for Javnaðarflokkurin i Folketinget viser, at et flertal (53 pct.) af de adspurgte er for at lukke de færøske havne for russiske skibe, ligesom der også er et flertal (56 pct.) for at indføre et midlertidigt eksportforbud til Rusland.

Svar på radarspørgsmålet udestår fortsat

I forbindelse med lagmand Bárður á Steig Nielsens officielle besøg i Grønland (26.-31. marts 2022) udtalte lagmanden, at hans opfattelse er, at Færøerne vil sige ja til ønsket om en luftrumsradar inden længe. Årsagen til, at Færøerne endnu ikke er kommet med en tilbagemelding, er ifølge lagmanden, at det tager tid at blive enige om fx, hvorvidt Færøerne får adgang til satellitbillederne fra radararen. Lagmanden oplyste endvidere, at han ikke umiddelbart ser et yderligere behov for militær tilstedeværelse på Færøerne.

Færøerne har underskrevet samarbejdserklæring med Japan

Landstyremand for udenrigsanliggender, Jenis av Rana, og den japanske udenrigsminister Takaka Suzuki underskrev den 11. april 2022 en samarbejdserklæring mellem Færøerne og Japan. Formålet med erklæringen er at skabe rammer for fremtidigt samarbejde mellem landene inden for bl.a. handel, forskning, kultur og uddannelse.

Uenighed om fiskeri i særområdet

Mellem færøsk og britisk søterritorie findes et særområde, der reguleres af en aftale mellem Færøerne og England, som giver begge lande mulighed for, hver især, at indgå aftaler med andre lande om fiskerirettigheder i særområdet. England har, modsat EU og Færøerne, indført forbud for russiske skibe til at fiske i britisk farvand, ligesom England har nægtet skibene adgang til britiske havne. På baggrund af det britiske forbud har de britiske myndigheder henvendt sig til de færøske myndigheder med en anmodning om, at de 11 russiske skibe, som befinder sig i særområdet efter aftale med Færøerne, bliver forvist fra særområdet. De færøske myndigheder har valgt ikke at følge anmodningen, idet man henviser til, at Færøerne følger Norge og EU's sanktioner mod Rusland.

Teleselskabet Nema vil udbyde 5G

Teleselskabet Nema har oplyst, at de vil tilbyde 5G til deres kunder. Selskabet har dog forsat ikke truffet afgørelse om, hvilken udbyder de vil benytte i forbindelse med udbygning af 5G-nettet. Det andet teleselskab, Føroya Tele, har tidligere oplyst, at de vil bruge Ericsson som leverandør i forbindelse med deres udbygning af 5G-nettet, se mere herom i Indberetning nr. 9/2021.

Betri Bankis resultat for 2021

Betri Banki har ligesom Bank Nordik fået et godt resultat for 2021, som endte med et overskud på 132,3 mio. kr. Bankens udlån lå på 6,8 mia. kr. og indlån på 8,4 mia. kr. i 2021. Solvensen er forhøjet fra 29,5 pct. i 2020 til 30,75 pct. i 2021. Banken har sammen med datterselskabet Betri Trygging (Forsikring) været med til at give Betri-koncernen et overskud på 276,8 mio. kr. efter skat, som er væsentligt bedre end resultatet i 2020, hvor selskabet havde et overskud på 146,3 mio. kr. efter skat.

BankNordik skal have ny direktør

Ved generalforsamlingen i marts i år blev hele bestyrelsen for BankNordik skiftet ud (se Indberetning nr. 8/2022) og nu har direktøren gennem de sidste 7 år, Árni Ellefsen sagt sin stilling op. Han mener, at tiden er moden til at træde tilbage, men har ikke lagt skjul på, at der har været uenighed mellem direktionen og forhenværende bestyrelsesmedlemmer. Árni Ellefsen bliver siddende som direktør, indtil en ny direktør er fundet.

Uenighed om løsninger på landskassens underskud

Det, der så ud til at blive et overskud i landskassen i 2022 på 17 mio. kr., ser nu ud til at blive et underskud på mere end 100 mio. kr. Det økonomiske Råd har kritiseret situationen og påpeget, at landskassen bør have et bedre resultat i gode tider. Landsstyremanden for finansanliggender, Uni Rasmussen, er enig med Rådet og henviser til, at der skal iværksættes tiltag på udgiftssiden, da udgiftsvæksten er for høj. Formanden for Rådet, Fróði Magnussen, henviser til, at der er behov for et finanspolitisk regelværk med klare regler for indtægter og udgifter, og som binder det politiske system. Dette er ikke en ny tanke. Landsbanken kom med et lignende forslag i 2010, som ikke opnåede politisk støtte, og formanden for Det økonomiske Råd tvivler på, at den politiske vilje er ændret. Politikere fra oppositionen har flere gange peget på forhøjelse af beskatningen af ressourcerenten for opdræts- og fiskerierhvervet, men det afviser formanden for Det økonomiske Råd med den begrundelse, at det begrænser investeringslysten. Økonom Hans Ellefsen er uenig. Han mener, at man

kan forøge beskatningen af ressourcerenten, og at det ikke vil begrænse investeringerne, før beskatningen er væsentlig højere. Udtalelsen fra formanden går direkte imod Rådets beretning og må være formandens egen holdning, udtaler Hans Ellefsen.

Færøske pensionsopparere opnår mindre afkast end danske pensionsopparere

Det færøske forsikringstilsyn har for perioden 2016-2020 foretaget en komparativ undersøgelse af det samlede årlige investeringsafkast i henholdsvis de færøske og danske livsforsikringselskaber/pensionskasser. Undersøgelsen er en opfølgning af en tilsvarende undersøgelse for perioden 2014-2018 (Se Indberetning nr. 6/2018). Det gennemsnitlige årlige afkast for markedsrenteopsparingen i perioden 2016-2020 for de færøske pensionskasser/livsforsikringselskaber har været 3,1 pct. sammenlignet med 5,8 pct. for den tilsvarende opsparing i danske pensionselskaber. I en 10-årig periode fra 2011 til 2020 er forskellen endnu større. En pensionsopparer, som har en månedsløn på 30.000 kr., hvoraf der opspares 15 pct. i pension med en investeringsafkast på 3,1, vil ifølge tilsynet have en forventet formue på omkring 2,5 mio. kr. efter 40 år. Med en investeringsafkast på 5,8 pct. ville den forventede formue udgøre 4,9 mio. kr. Jan Jacobsen og Helgi L. Petersen, direktører for de to største pensionselskaber på Færøerne LÍV og Betri udtaler, at de færøske selskaber har været mindre risikovillige i deres investeringer, ligesom de danske selskaber har et bredere investeringsgrundlag.

[Resultatet af undersøgelsen, som foreligger i en dansk udgave, kan læses ved at følge dette link.](#)

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen